

YURTİMİZ OLIY TA`LIM MUASSASALARI VA MAKTABLARDA JISMONIY TARBIYA- SOG`LOMLASHTIRISH VA OMMAVIY SPORT TADBIRLARINI O`TKAZISH

Қаюмов Ш.А

Ж.Д.П.И “Мақтабгача таълим факултети”

Мақтабгача ва бошлангич таълимда

жисмоний тарбияи кафедраси ўқитувчи

Annoratsiya. Mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirish ijtimoiy siyosatning muhim yo`nalishlardan bir etib belgilangan. Chunki sport aholi salomatligini mustahkamlash, millat genofondini asrash, yosh avlodni sog`lom va barkamol etib tarbiyalash orqali jamiyatda sog`lom turmush tarzini qaror toptiradi. Yosh avlodni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug`ullanishga jalb etish, sport turlari bo`yicha iste`dodli sportchilarni tanlash, tayyorlash va mahoratini oshirish, kadrlar tayyorlash, sohaga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va xalqaro aloqalarni kengaytirish, moddiy-texnik bazalarni mustahkamlash hamda jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish asosiy

vazifalardan biri ekanligi aniqlandi va ko`rib chiqildi.

Kalit so`zlar: jismoniy tarbiya oliy o`quv yurtlari, sport, universitet, maktab

Jismoniy tarbiya va sportni, yosh avlod, organizm, mashg`ulot. 2019 yil 5 mart kuni o`tkazilgan videoselektorda O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan eng muhim 5 ta tashabbus edi, shu jumladan (II) tashabbusga, xususan, talaba yoshlarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishga alohida e`tibor qaratilmoqda, ammo hozirgi paytda ro`yxatdan o`tgan talabalarning sog`lig`ini har tomonlama baholaydigan va tahlil qiladigan tadqiqotlar mavjud emas. respublikalarda universitetlarda umumiy jismoniy tayyorgarlik mezonlari bilan birgalikda. Shu munosabat bilan, oliy o`quv yurtlarida salomatlikning individual darajasi va mavjud kasalliklarning nozologiya tuzilishini hisobga olgan holda tabaqalashtirilgan ta`limdan foydalanish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bundan tashqari, universitetlarning vazifalariga nafaqat o`quv jarayonini tashkil etish va o`tkazish, balki talabalarning sog`lig`ini saqlash kiradi. Talaba yoshida jismoniy tarbiya vositalari juda samarali bo`lib, undan foydalanib siz ichki zaxiralarni ko`paytira olasiz. Organizmning sog`lig`i, bu o`z navbatida sog`liqdagi og`ishlarning oldini olish yoki sekinlashtirishga imkon beradi. Shubilan birga, o`quv dasturlarida ta`kidlash kerak respublika oliy ta`lim muassasalarida jismoniy tarbiya bo`yicha akademik soatlar hajmini muttasil qisqartirmoqda va ayrim toifadagi talabalar uchun bu jismoniy faollikni saqlashning yagona usuli. Ba`zi oliy ta`lim muassasalarda jismoniy tarbiya kafedralari yopilib, o`quv kontingenti qisqartirildi, bu davlatimiz rahbarini aholining turli qatlamlari o`rtasida sportni va ommaviy jismoniy tarbiya sohasini rivojlantirish to`g`risidagi Qarorlari va farmonlariga ziddir. Xususan va talabalar sportini rivojlantirish bo`yicha, bu ham ilgari surilgan 5 ta tashabbusda

aks etadi. Mamlakatimizda

jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirish ijtimoiy siyosatning muhim yo'nalishlardan bir etib belgilangan. Chunki sport aholi salomatligini mustahkamlash, millat genofondini asrash, yosh avlodni sog'lom va barkamol etib tarbiyalash orqali jamiyatda sog'lom turmush tarzini qaror toptiradi. Yosh avlodni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug'ullanishga jalb etish, sport turlari bo'yicha iste'dodli sportchilarni tanlash, tayyorlash va mahoratini oshirish, kadrlar tayyorlash, sohaga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va xalqaro aloqalarni kengaytirish, moddiy-texnik bazalarni mustahkamlash hamda jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Ta'lim muassasalarida barpo etilgan barcha sport inshootlari quvvatidan to'liq va samarali foydalanishni yo'lga qo'yish, jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ta'lim muassasalarida o'quvchi-yoshlarni sog'lomlashtirish va muntazam sport bilan shug'ullanishlari uchun sport seksiyalarini tashkil etish, talaba-yoshlarning darsdan tashqari bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazishlari uchun ta'lim muassasalari sport zallarida ular bilan o'tkaziladigan sport tadbirlari va musobaqalar ko'lamini kengaytirish qolaversa, ommaviy sportni umumxalq harakatiga aylantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri sanaladi. Shu bois yurtimizda jismoniy tarbiya va sportga davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaratiladi. Shu maqsadda, O'zbekiston Respublikasining 2015yil 4 sentyabrdagi "Jismoniy tarbiya va sportni to'g'risida"gi O'RQ-394-sonli Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017yil 3 iyundagi "Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3031-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 martdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi "PF-5368-sonli Farmoni, Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 16 iyuldagi "Davlat ta'lim muassasalari huzurida sport klublarini tashkil etish chora- tadbirlari to'g'risida"gi 542-sonli qarori, Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 fevraldagi "2019-2023 yillar davrida O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 118-sonli qarorlarida belgilangan maqsad va vazifalar ta'lim muassasalarida darsdan tashqari jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish va ommaviy-sport tadbirlarini rivojlantirishga xizmat qilishga qaratilgan.

Ta'lim muassasalaridagi (sport to'garaklari va seksiyalari) faoliyati samaradorligini yanada oshirish bo'yicha Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 16 iyuldagi "Davlat ta'lim muassasalari huzurida sport klublarini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 542-sonli

qarori bilan tasdiqlangan Nizomiga muvofiq, sport to'garaklari ta'lim muassasalarining "jismoniy tarbiya" fani o'qituvchilari tomonidan **jamoatchilik asosida zaruriy sport klublarini tashkil etish choralarni ko'rish lozim:** Yuqorida qayd etilgan muammolarni bartaraf etish, ta'lim tizimida talaba- yoshlar sportini yanada rivojlantirish, o'quvchi-yoshlarni jismoniy tarbiya va sportga keng jalb qilish ishlarini samarali tashkil etish maqsadida quyidagilar taklif etiladi:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi markaziy apparati tuzilmasida jismoniy tarbiya va sport sohasiga javob beradigan Jismoniy tarbiya va sport bo'limini tashkil etish;

2021/2022 o'quv yilidan boshlab barcha ta'lim muassasalarida "Jismoniy tarbiya" fanini dars soatlarini oshirish va kasb-hunar ta'limi va oliy ta'lim

muassasalari talabalarni barcha bosqichlariga joriy etish;

Ta'lim muassasalari sport klublarini tashkil etish va darsdan tashqari sport to'garaklari (seksiya) hamda "Umid nihollari", "Barkamol avlod" va "Universiada" sport musobaqalarida o'quvchi-yoshlarni ommaviy ravishda ishtiroqini ta'minlash uchun sport klublarini moliyalashtirish tizimini joriy etish;

OTMlarda tashkil etilgan sport klublari faoliyatini samarali yuritish, talabalarni sport to'garaklari va seksilariga ko'proq jalb etish, ularni sport musobaqalaridagi ishtirokini munosib rag'batlantirish, ta'lim muassasasida mavjud sport inshootlarini saqlash va sport anjomlari bilan doimiy ta'minlash maqsadida sport klublarining moliyaviy manbasi sifatida

har yili talabalar to'lov kontrakt pullaridan tushadigan mablag'larning 15 foizini yo'naltirish;

Yuqorida qayd etilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni va qarorlarining ijrosini ta'minlash maqsadida, xulosa qilib shuni ta'kidlash lozimki, ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan o'quvchi-yoshlarni darsdan keyin bo'sh vaqtlarini samarali tashkil etish bo'yicha sport seksiya va to'garaklarini samarali ishlashi, jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug'ullanishlariga shart-sharoitlar yaratib berish hamda o'quvchi-yoshlar orasida iqtidorli sportchilarni saralab olish ishlarini tizimli yo'lga qo'yish hamda uzluksiz 3 bosqichli "Umid nihollari, "Barkamol avlod" va "Universiada" sport musobaqalarining barcha bosqichlarini sifatli o'tishini ta'minlash, ommaviy sport tadbirlarini yuqori saviyada tashkil etishda bugungi kunda ta'lim muassasalari qoshida sport klublarini tashkil etish orqali erishiladi.

Ta'lim muassasalari qoshida sport klublarini tuzish orqali o'quvchi-yoshlarning darsdan tashqari ommaviy jismoniy tarbiya va sport- sog'lomlashtirish tadbirlarini yanada akomillashtirish, iste'dodli yoshlarni saralab olish (seleksiya) va sport turlari bo'yicha maktab terma jamoalari zahirasini shakllantirish, ta'lim muassasalarining pedagog va boshqa ishchi xodimlarini sportga jalb qilish, shuningdek sport klubi faoliyatini samarali yo'lga qo'yish, jismoniy tarbiya va

sportni rivojlantirish, faollashtirishga hamda uning moddiy-texnik bazasini tubdan takomillashtirishga qaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

- 1."Илк кадам " Давлат дастури. Т.: 2018.
- 2.Махкамжонов К.М., Туленова Х. Фарзандларимиз соғлом булишини истасангиз. –Т.: 1995.
- 3.Мунавваров А.К. Оила педагогикаси. –Т.: Укитувчи, 1994.
- 4.Юсупова П. Мактабгача тарбия педагогикаси. –Т.: Укитувчи, 1993.